

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سر فصل دروس

دوره دکتری فلسفه علم

گروه علوم انسانی

مصوب ششصد و چهل و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری

مورخ ۱۳۸۶/۷/۷

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره دکتری فلسفه علم

گروه: علوم انسانی

کمیته تخصصی: فلسفه

رشته: فلسفه علم

گرایش: (فلسفه علوم ریاضی، فلسفه علوم طبیعی
فلسفه علوم اجتماعی)

دوره: دکتری

کدرشته :

شورای برنامه ریزی آموزش عالی در ششصد و چهل و نهمین جلسه مورخ ۱۳۸۶/۷/۷ بر اساس طرح دوره دکتری فلسفه علم که توسط گروه دکتری علوم انسانی تهیه شده و به تایید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره دکتری فلسفه علم از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

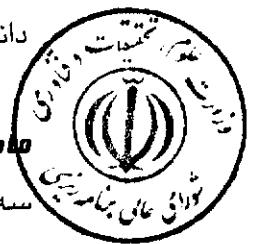
الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تاسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۸۶/۷/۷ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره دکتری فلسفه علم در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رای صادره ششصد و چهل و نهمین جلسه شورای برنامه ریزی مورخ ۱۳۸۶/۷/۷
در خصوص برنامه آموزشی دکتری فلسفه علم

(۱) برنامه آموزشی دوره دکتری فلسفه علم که از طرف گروه پیشنهاد
شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رای صادره ششصد و چهل و نهمین جلسه شورای برنامه ریزی مورخ ۱۳۸۶/۷/۷ در
مورد برنامه آموزشی دوره دکتری فلسفه علم صحیح است و به مورد اجرا گذاشته
شود.

محمد مهدی زاهدی
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رجبعلی برزومی
دبیر شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

فصل اول

مشخصات کلی دوره دکتری تخصصی فلسفه علم

مشخصات کلی دوره دکتری فلسفه علم

مقدمه

امروزه فلسفه‌های مضاف از جایگاه بسیار ممتازی در مراکز آموزشی و پژوهشی معتبر بسیاری از کشورها برخوردارند. تصویب دروه کارشناسی ارشد فلسفه علم و تأسیس این دوره در بعضی از دانشگاه‌های ایران اقدام مهمی بود که توانست در سالهای گذشته تعدادی از علاقه‌مندان را در این دوره آموزش دهد به گونه‌ای که رشته فلسفه علم جایگاه آکادمیک بالنسبه مناسبی را در محافل علمی کشور به دست آورد.

رشد روز افزون این رشته در حوزه‌های تخصصی گوناگون (فلسفه ریاضیات، فلسفه فیزیک، فلسفه شیمی، فلسفه زمین‌شناسی، فلسفه علوم زیستی، فلسفه علوم اجتماعی، فلسفه باستان‌شناسی، و ...) و نیاز به طرح و تحقیق مسائل فلسفی گوناگون مرتبط با علوم مختلف از یک سو، و نیاز به مدرسان متخصص در فلسفه علم از سوی دیگر، تأسیس دوره دکتری تخصصی در رشته فلسفه علم را کاملاً ضروری و مبرم ساخته است. از این رو باید گفت

۱) امروزه جامعه ما با تعدادی از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد فلسفه علم روبرو است که علاقه‌مند به تحصیل در دوره دکتری تخصصی هستند و به علت فقدان این دوره در ایران در آرزوی رفتن به یکی از دانشگاه‌های خارج از کشورند؛

۲) علاقه‌مندانی نیز در میان فارغ‌التحصیلان رشته‌های دیگر وجود دارند که به تحصیل در دوره دکتری تخصصی فلسفه علم چشم امید دوخته‌اند؛

۳) اهمیت ویژه مباحث تخصصی مطرح در حوزه‌های گوناگون فلسفه علم حضور متخصصان گوناگون حوزه‌ها در عرصه‌های آموزشی و پژوهشی و مجامع فرهنگی کشور را طلب می‌کند؛

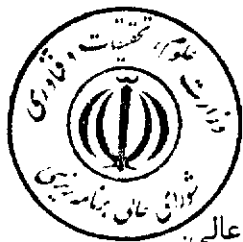
۴) نیاز به مدرسان متخصص در فلسفه علم کاملاً محسوس است.

از این رو با احساس ضرورت تأسیس دوره دکتری تخصصی فلسفه علم در کشور، پس از مطالعات و بررسی‌های لازم برنامه دوره دکتری تخصصی این رشته تدوین گردید.

۲-اهداف

اهداف این دوره را می‌توان به صورت زیر خلاصه کرد:

- ۱- تربیت استاد متخصص برای تدریس فلسفه علم در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی.
- ۲- تربیت محققان برای بررسی هر چه تخصصی‌تر و دقیق‌تر مبانی و مسائل فلسفی علوم،

۳- ایجاد فضای مناسب برای تعامل‌های تخصصی میان رشته‌ای همه پژوهشگران متخصص علاقه‌مند در حوزه‌های آموزشی و پژوهشی.

۳- طول دوره و شکل نظام

طول دوره دکتری فلسفه علم مطابق آیین نامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی کشور است و دروس به صورت واحدی، در دو بخش آموزش و رساله نویسی، ارائه می‌شوند. هر سال تحصیلی شامل دو نیمسال است و در هر نیمسال ۱۶ هفته کامل آموزشی وجود دارد و برای هر واحد درس نظری در هر نیمسال ۱۶ ساعت آموزش کلاسی در نظر گرفته شده است.

۴- تعداد و نوع واحدهای درسی

واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی فلسفه علم به شرح زیر عرضه می‌شوند:

- ۱- دروس الزامی (مطابق جدول شماره ۲) ۱۴ واحد
- ۲- دروس اختیاری (مطابق جدول شماره ۳/الف و ب و پ و تذکرات ذیربط) ۴ واحد
- ۳- رساله ۱۸ واحد

دانشجویان پس از گذراندن دروس الزامی و اختیاری دوره آموزشی مطابق مقررات وارد مرحله پژوهش و رساله نویسی می‌شوند.

تبصره ۱- دانشجویان پذیرفته شده در دوره دکتری تخصصی فلسفه علم بر حسب رشته خود در دوره کارشناسی ارشد، و نیز نمرات دروس در آزمون ورودی موظف به اخذ و گذراندن دروس جبرانی (مطابق مصوبات شورای تخصصی گروه، در چارچوب جدول شماره ۱) در نیمسال اول تحصیلی (یا، با تصویب گروه، همزمان با اخذ واحدهای الزامی و اختیاری) هستند.

تبصره ۲- شورای تخصصی گروه می‌تواند، در چارچوب آیین‌نامه‌ها و مقررات جاری، واحدهای اختیاری را به صورت مطالعات مستقل و سمینار و در راستای آماده سازی دانشجو برای نوشتن رساله، با هدایت یک یا چند استاد عرضه کند.

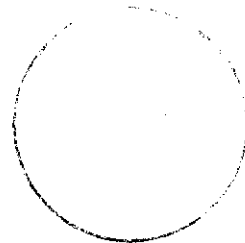
تبصره ۳- دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در چارچوب مقررات می‌توانند تعداد واحد های دروس الزامی و اختیاری را تغییر دهند.

۵- شرایط ورود به دوره

۵- شرایط ورود به دوره

- ۱- داشتن شرایط عمومی ورود به دانشگاه
 - ۲- داشتن مدرک کارشناسی ارشد در رشته و از واحد آموزشی مورد تأیید مراجع قانونی (دانشگاه ها در چارچوب مقررات می توانند نوع رشته کارشناسی ارشد را تعیین کنند)
 - ۳- قبولی در آزمون کتبی و مصاحبه
- هرگونه ورود به دوره خارج از روش معمول در آزمون کتبی و مصاحبه باید در چارچوب مقررات جاری مصوب مراجع ذیربط باشد.

فصل دوم

جدول دروس دورهٔ دکتری تخصصی فلسفهٔ علم

جدول شماره ۱

برنامه درسی دوره: دکتری تخصصی

رشته: فلسفه علم

دروس: جبرانی

شماره ردیف	نام درس	تعداد واحد	شماره ردیف	نام درس	تعداد واحد
۱	علم کلام	۲	۱۳	فلسفه معاصر و مکاتب جدید قرن ۲۰	۲
۲	فلسفه اسلامی (۱)	۲	۱۴	متافیزیک عمومی در غرب	۲
۳	فلسفه اسلامی (۲)	۲	۱۵	درآمدی به فلسفه علم	۲
۴	فلسفه اسلامی (۳)	۲	۱۶	تاریخ علم در غرب	۲
۵	تاریخ فلسفه اسلامی (۱) (از آغاز تا ابن رشد)	۲	۱۷	تاریخ علم در شرق و جهان اسلام	۲
۶	تاریخ فلسفه اسلامی (۲) (از ابن رشد به بعد)	۲	۱۸	زبان تخصصی	۲
۷	تاریخ فلسفه یونان (۱) (از آگلز تا افلاطون)	۲	۱۹	فیزیک و فلسفه	۲
۸	تاریخ فلسفه یونان (۲) (از ارسطو تا افلوپین)	۲	۲۰	منطق جدید	۲
۹	فلسفه کلاسیک	۲	۲۱	شناخت شناسی	۲
۱۰	فلسفه نوین	۲	۲۲	شیمی جدید و فیزیک جدید	۲
۱۱	تاریخ فلسفه از کانت تا نیمه دوم قرن ۱۹	۲	۲۳	ریاضیات عمومی	۲
۱۲	فلسفه اخلاق	۲	۲۴	زیست شناسی	۲

تذکر در باره دروس جبرانی:

- ۱- تعداد و نوع واحدهایی که هر دانشجو باید از میان واحدهای جدول فوق بگذراند از سوی گروه، بر حسب رشته کارشناسی ارشد دانشجوی پذیرفته شده و نمره او در آزمون ورودی دوره دکتری، و در چارچوب مقررات جاری، تعیین می شود. در هر حال مجموعه دروس جبرانی از ۲۴ واحد تجاوز نخواهد کرد.
- ۲- سطح دروس جبرانی فوق را، در حد دروس عرضه شده در دوره کارشناسی ارشد یا کارشناسی یک رشته، حسب مورد، شورای تخصصی گروه آموزشی فلسفه علم تعیین می کند.

جدول شماره ۲

برنامه درسی دوره : دکتری تخصصی

رشته : فلسفه علم

دروس : الزامی

پیشنیاز یا زمان ارائه	تعداد ساعت در یک نیمسال تحصیلی			تعداد واحد	نام درس	شماره درس
	جمع	عملی	نظری			
درس جبرانی	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه علم	۱
درس جبرانی	۳۲	-	۳۲	۲	کلیات در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی	۲
درس جبرانی	۳۲	-	۳۲	۲	مباحث بنیادین فلسفه علم از نظر فیلسوفان اسلامی	۳
درس جبرانی	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه منطق	۴
درس جبرانی	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه فیزیک (۱)	۵
درس جبرانی	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه ریاضیات (۱)	۶
درس جبرانی	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه علوم اجتماعی (۱)	۷
				۱۸	رساله	۸
				۳۲	جمع دروس	

توجه : کلیه دروسی که دانشجویان باید از میان دروس جدول شماره ۱ به عنوان دروس جبرانی بگذرانند پیشنیاز، یا، در مورد خاص، به تشخیص گروه آموزشی، همنیاز دروس الزامی فوق هستند.

جدول شماره ۳

برنامه درسی دوره : دکتری تخصصی

رشته : فلسفه علم

دروس : اختیاری، در سه مجموعه، هر مجموعه ۴ واحد از ۸ واحد جداول زیر

جدول شماره ۳/الف: مجموعه اول (فلسفه علوم ریاضی)

پیشنیاز یا زمان ارائه	تعداد ساعت در یک نیمسال تحصیلی			تعداد واحد	نام درس	شماره درس
	جمع	عملی	نظری			
دروس جبرانی و الزامی	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ علوم ریاضی	۹
دروس جبرانی و الزامی	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه ریاضیات (۲)	۱۰
دروس جبرانی و الزامی	۳۲	-	۳۲	۲	منطق ریاضی	۱۱
دروس جبرانی و الزامی	۳۲	-	۳۲	۲	ریاضیات جدید	۱۲
				۸	جمع	

جدول شماره ۳/ب: مجموعه دوم (فلسفه علوم طبیعی)

پیشنیاز یا زمان ارائه	تعداد ساعت در یک نیمسال تحصیلی			تعداد واحد	نام درس	شماره درس
	جمع	عملی	نظری			
دروس جبرانی و الزامی مشترک	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ علوم طبیعی	۱۳
دروس جبرانی و الزامی مشترک	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه فیزیک (۲)	۱۴
دروس جبرانی و الزامی مشترک	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه شیمی	۱۵
دروس جبرانی و الزامی مشترک	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه زیست‌شناسی	۱۶
				۸	جمع	

جدول شماره ۳/ب: مجموعه سوم (فلسفه علوم اجتماعی)

پیشنیاز یا زمان ارائه	تعداد ساعت در یک نیمسال تحصیلی			تعداد واحد	نام درس	شماره درس
	جمع	عملی	نظری			
درس جبرانی و الزامی مشترک	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ علوم اجتماعی	۱۷
درس جبرانی و الزامی مشترک	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه علوم اجتماعی (۲)	۱۸
درس جبرانی و الزامی مشترک	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه تاریخ	۱۹
درس جبرانی و الزامی مشترک	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه انسان شناسی	۲۰
				۸	جمع	

تذکر درباره مجموعه های دروس اختیاری :

۱- کلیه دروس الزامی پیشنیاز، یا، در موارد خاص، به تشخیص گروه آموزشی، همنیاز دروس اختیاری هستند.

۲- دانشجویان می توانند دروس هر یک از مجموعه های جداول شماره ۳ را در چارچوب یکی از گرایش های عرضه شده از سوی گروه اخذ کنند. گروه آموزشی فلسفه علم می تواند ترکیبی از دروس این جداول را، بدون گرایش خاص، عرضه کند.

۳- گروه آموزشی فلسفه علم می تواند بنا بر ضرورت و تشخیص یک یا دو درس از دروس تخصصی زیر را به جای یک یا دو درس از دروس جداول سه گانه دروس اختیاری عرضه کند: تحولات و انقلابهای علمی، شناخت شناسی، فلسفه ذهن، فلسفه زمین شناسی، فلسفه باستان شناسی، فلسفه فن شناسی، فلسفه حقوق، فلسفه سیاست، فلسفه اخلاق، فلسفه هنر، فلسفه دین، علم و دین، فلسفه زبان، علوم شناختی، فیزیک جدید، مکتب های مهم جامعه شناسی، و موضوعات ویژه. ارائه هر درس جایگزین دیگر (حداکثر دو درس دو واحدی بجز دروس ذکر شده در جداول سه گانه و فهرست فوق) با تصویب شورای تخصصی دانشکده مجاز خواهد بود. بدیهی است سطح درس و مآخذ آن نیز از کیفیت علمی مناسب برخوردار خواهند بود.

۴- گروه آموزشی فلسفه علم می تواند هر یک از سه جدول دروس انتخابی یا تلفیق مناسبی از آن ها یا تلفیق مناسبی از آن ها و دروس ذکر شده در بند ۳ فوق را، با توجه به امکانات خود و موضوع پژوهش دانشجویان برای رساله دکتری، ارائه کند.

۵- شورای تخصصی گروه فلسفه علم می‌تواند در چارچوب آیین نامه‌ها و مقررات جاری یک یا چند درس از دروس انتخابی را در راستای آماده سازی دانشجو برای نوشتن رساله به صورت مطالعات مستقل و سمینار، با هدایت یک یا چند استاد، عرضه کند.

فصل سوم

سر فصل دروس دوره دکتری تخصصی فلسفه علم

فلسفه علم

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می‌شوند.

سر فصل دروس

- نظریه شناخت علمی
- نقد پوپر و دوئم بر استقرا
- نقش آمار و احتمال در فلسفه علم
- فلسفه ساختار صوری علم
- آرمانی سازی در علم و واقعیت عینی
- الگو و تمثیل در علم
- فیزیکی انگاری و تحویل گرایی
- وحدت علوم
- سودمندی علم
- علم و مباحث مابعدالطبیعی (مجموعه بحثهای مربوط به دترمینیسم، تحلیل و داده‌های آماری، سفرزمانی، ...)
- دستاوردهای جدید علمی و فلسفه علم
- استلزامات شناخت‌شناسی فمینیستی برای فلسفه علم
- تبیین علمی و رقیبهای آن
- عناصر غیر علمی در علم (انواع پیش فرضها، عوامل پراگماتیک، عناصر مابعدالطبیعی، ...)
- ماهیت و فرایند تغییر در نظریه‌های علمی
- بحث درباره "جهان بینی علمی"
- بحث درباره "فلسفه علمی"
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مرد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

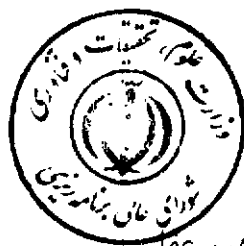
کلیات در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می‌شوند.

سر فصل دروس

- کلی و جزئی
- انتزاع کلیات از جزئیات حسی
- دلایل وجود کلیات
- صفات و کلیات
- مسأله کلیات: واقع‌گرایی، مفهوم‌گرایی، اسم‌گرایی
- علم به جزئیات و کلیات
- جزئی و کلی در تحلیل ماده و صورت
- تفکیک میان جزئی و کلی در ارتباط میان صور خیالی و مفاهیم عقلی
- کلی و جزئی در ارتباط با دستور زبان و منطق
- تصور و تصدیق
- تفکیک اسم‌های عام از اسم‌های خاص
- طبقه‌بندی کلیات
- کلیات و جزئیات در احکام، کمیت قضا یا
- انواع طبیعی
- قوانین طبیعت و کلیات

مباحث بنیادین فلسفه علم از نظر فیلسوفان اسلامی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می‌شوند.

سر فصل دروس

- ماهیت شناخت
- شناخت در ارتباط با سایر حالات نفسانی
- شناخت و صدق: علم، خطا و جهل
- شناخت، باور و رأی
- قلمرو و حدود شناخت (شناخت امور معقول، امور محسوس، امور ضروری، امور امکانی، امور مادی، امور غیرمادی، امور نفس الامری، امور محسوس، امور فراحسی...)
- امور شناختنی، امور ناشناختنی، امور ناشناخته
- جزم اندیشی، شکاکیت، رویکرد نقدی به حدود، توانایی، و قطعیت شناخت
- طبقه بندی علوم بر حسب قوای شناختی، بر حسب روش، و...:
- علم حسی، علم عقلی، علم حضوری، علم حصولی، علم یقینی، علم احتمالی، علم فطری، علم کسبی، علم بدیهی، علم نظری، علم تجربی
- موضوع علوم گوناگون ریاضی و علوم طبیعی
- روش های علوم گوناگون
- تمایز و رابطه علوم بر حسب موضوع، روش، و...
- اعتبار علوم
- استقراء و قیاس در علوم گوناگون
- رابطه علوم با فلسفه

فلسفه منطق

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می‌شوند.

سر فصل دروس

- ویژگیهای منطق کلاسیک
- کلیات منطق کلاسیک
- منطقهای غیر استاندارد
- نحو، معناشناسی و منطق
- فرا منطق
- زبانهای صوری و دستگاههای صوری
- فرا قضیه‌ها
- از صدق تا استدلال
- از منطق محمولات تا منطق جمله‌ها
- جهانهای ممکن
- پارادوکسها
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه فیزیک (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می‌شوند.

سر فصل دروس

- فلسفه سنتی و فیزیک کلاسیک
- مفاهیم فیزیکی و فلسفه
- نظریه‌های فیزیکی: از ابزارانگاری تا واقع‌گرایی
- فیزیک و ریاضیات
- آزمایش در فیزیک
- مهم‌ترین مسائل فلسفی مکانیک کوانتومی (از مکانیک ماتریسی تا مکانیک موجی)
- بدیل‌های مکانیک کوانتومی
- بحث‌های فلسفی مرتبط با نظریه نسبیت (خاص و عام)
- بحث‌های فلسفی مرتبط با کیهان‌شناسی استانده و نا استانده
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه ریاضیات (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می‌شوند.

سر فصل دروس

- مهم‌ترین ویژگیهای مکتبهای مهم در فلسفه ریاضیات (افلاطون‌گرایی، شهود گرایی، صورت‌گرایی، منطق‌گرایی، تجربه‌گرایی، پاد واقع‌گرایی، بر ساخت انگاری)
- مفاهیم ریاضی، تعاریف و اصول ریاضی
- استدلال ریاضی
- قواعد ریاضی
- قطعیت ریاضی
- مکان، توپولوژی، و هندسه‌های جایگزین
- از ریاضیات تا فلسفه
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه علوم اجتماعی (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند.

سر فصل دروس

- مفاهیم علوم اجتماعی و بحث های فلسفی مرتبط با آن ها
- روشهای توصیفی و تبیینی علوم اجتماعی
- آزمایش در علوم اجتماعی
- روش شناسی های گوناگون در علوم اجتماعی
- آزمایش در علوم اجتماعی
- روابط اجتماعی و صورتبندی ریاضی
- فلسفه های علوم اجتماعی از مدرن تا پسامدرن
- ویژگی های نظریه پردازان حوزه علوم اجتماعی
- تحولات اجتماعی
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

تاریخ علوم ریاضی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- یونان باستانی
- هند باستان
- جهان اسلام
- از دکارت تا گاوس
- بنیادگذاران هندسه های غیر اقلیدسی
- پیدایش نظریه مجموعه ها
- پیدایش توپولوژی و هندسه دیفرانسیل
- نقش فیزیکدانان معاصر در بسط گستره ریاضیات
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه ریاضیات (۲)

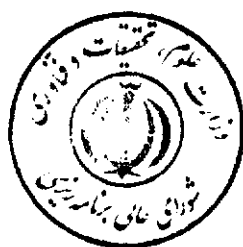
تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند، و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- صورتبندی هیلبرت
- ریاضیات و جهان خارج
- از ریاضیات تا علوم طبیعی و علوم اجتماعی
- ریاضیات محض و ریاضیات کاربردی
- ریاضیات و منطق
- ضرورت ریاضی
- تعدیلهای صورت گرفته در منطق گرایبی
- تعدیلهای صورت گرفته در برنامه هیلبرت
- تعدیلهای صورت گرفته در شهود گرایبی
- واپسین تحولات
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

منطق ریاضی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می‌شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- پیدایش منطق نمادی
- نظریه مجموعه ها
- از منطق محمولات تا منطق گزاره‌ها
- دستگاه‌های اثبات
- مهم‌ترین منطقهای کلاسیک
- مهم‌ترین منطقهای غیر کلاسیک
- نمودارهای منطقی
- نظریه محاسبه پذیری
- منطق فازی
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

ریاضیات جدید

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می‌شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

مباحث زیر در سطح کارشناسی ارشد و بالاتر

- نظریه مجموعه‌ها

- گروه‌ها و تقارن

- متغیر مختلط

- هندسه دیفرانسیل

- تانسور

- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

تاریخ علوم طبیعی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- از ارشمیدس تا گالیله
- از گالیله تا داروین (فیزیک، شیمی، زمین شناسی، زیست شناسی)
- از داروین تا پلانک
- از پلانک تا دستاوردهای جدید فیزیک، کیهان شناسی، ژنتیک
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه فیزیک (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- فیزیک گرایی [/ فیزیکی انگاری / فیزیکالیسم]
- بحث های فلسفی مرتبط با فیزیک ذرات بنیادی
- بحث های فلسفی مرتبط با نظریه ابر ریسمانها
- بحث های فلسفی مرتبط با گرانش کوانتومی
- به سوی نظریه نهایی (؟)
- از مابعدالطبیعه تا فیزیک
- آیا تغییر در قوانین و ثابتهای بنیادین طبیعت امکان پذیر است ؟
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه شیمی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- تبیین در شیمی
- ذاتی انگاری در شیمی
- تبیین فیزیکی فرآیندهای شیمیایی
- آیا تحویل شیمی به فیزیک امکانپذیر است
- شیمی نظری و مکانیک کوانتومی
- قانون در شیمی
- روش‌شناسی شیمی
- بحثهای فلسفی در تاریخ شیمی
- زیبایی شناسی نمایش مولکولی
- جدول تناوبی عناصر و بحثهای فلسفی
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه زیست شناسی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- چستی حیات، موضوع زیست شناسی
- تکامل گرایی یا آفرینش گرایی (بحثهای فلسفی)
- گونه زیستی
- روش شناسی زیست شناسی
- فیزیکی انگاری و تحویل گرایی در زیست شناسی
- مشاهده، آزمایش، نظریه پردازی و زیست شناسی
- قانون و نظریه در زیست شناسی
- قطعیت در علوم زیستی
- غایت انگاری در زیست شناسی
- تبیین فرایند رشد
- تاثیر بحثهای فلسفی زیست شناسی در حوزههای تاریخ، جامعه شناسی، اخلاق و سیاست
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

تاریخ علوم اجتماعی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- از دوران باستان تا ابن خلدون
- از ابن خلدون تا مونتیسکو
- از مونتیسکیو تا وبر
- از وبر تا گیدنز و مکتب فرانکفورت و جریان پسا مدرن
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه علوم اجتماعی (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- روشهای آماری در علوم اجتماعی
- مکتبهای پسا مدرن در علوم اجتماعی
- فمینیسم و فلسفه علوم اجتماعی
- جامعه شناسی و روان شناسی
- جامعه شناسی و سیاست
- جامعه شناسی در روند جهانی شدن
- نسبی انگاری اجتماعی
- ساختار گرایی و پسا ساختار گرایی در علوم اجتماعی
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه تاریخ

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز: دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- موضوع تاریخ
- تقیسمات تاریخ
- منابع شناخت تاریخ
- عینیت تاریخی
- تاریخ و گذشته؛ تاریخ و آینده
- قوانین عینی حاکم بر تاریخ
- همبستگی پدیده های تاریخی
- نیروهای محرکه در تاریخ
- روش شناسی استنتاج گذشته
- چرخه های زمانی در فلسفه های تاریخ
- تاریخی گرایی
- جبرگرایی در تاریخ
- نقش شخصیت در تاریخ
- تبیین تاریخی
- ارزش داوری در تاریخ
- کل گرایی و فردگرایی در تاریخ
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فلسفه انسان شناسی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروسی که از سوی گروه به عنوان دروس جبرانی (به صورت پیشنیاز یا همنیاز) تعیین می شوند و دروس مشترک الزامی

سر فصل دروس

- روش شناسی انسان شناسی
- روشهای پژوهش در انسان شناسی
- موضوع، مفاهیم و تعاریف اساسی انسان شناسی
- عینیت ادعاهای انسان شناسی
- انسان و حیوان
- پیدایش انسان
- برخورداری انسان از تاریخ و فرهنگ
- جادو، استعاره، نماد پردازی، اسطوره، ابزار سازی، تمدن
- جامعه پذیری انسان
- هویت شخصی و تکامل آن
- زبان
- تقسیم کار اجتماعی
- ایجاد دولت
- تبیین کنشهای انسان
- هر موضوع پیشنهادی دیگر استاد که مورد تأیید شورای تخصصی گروه باشد

فصل چهارم

منابع دروس دروه دکتری تخصصی فلسفه علم

تعدادی از منابع درس فلسفه علم

- 1- Braithwaite, R.B. (1953) *Scientific Explanation: A Study of the Function of Theory, Probability and Law*, Cambridge: Cambridge University Press.
- 2- Lakatos, I. and Musgrave, A. (eds) (1968) *Problems in the Philosophy of Science*, Amsterdam, North Holland.
- 3- McErlean, J. (2000) *Philosophies of Science: From Foundations to Contemporary Issues*, Wadsworth.
- 4- Salmon, W. (1990) *Four Decades of Scientific Explanation*, University of Minnesota Press.
- 5- Salmon, M.H. et.al. (1992) *Introduction to the Philosophy of Science*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- 6- Stegmuler, W. (1976) *The Structure and Dynamics of Theories*, New York: Springer-Verlag.
- 7- Companions of Philosophy of Science, Various Editors, Various Editions, Various Publishers
- 8- Encyclopedia of Philosophy of Science, Various Editors, Various Editions, Various Publishers

تعدادی از منابع کلیات در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی

۱. ابن سینا، منطق شفا، چاپ های گوناگون
۲. خوانساری، محمد، منطق صوری، جلد اول، انتشارات آگاه، چاپ بیست و پنجم، ۱۳۸۲
۳. صدرالمتهین، شرح و تعلیقه بر الهیات شفا، تصحیح نجفقلی حبیبی، بنیاد حکمت اسلامی صدرا، ۱۳۸۲
۴. صدرالمتهین، الحکمه المتعالیه فی الاسفار العقلیه الاربعه
۵. قطب الدین رازی، شرح المطالع فی المنطق، قم: انتشارات کتبی نجفی، بی تا

1. Aaron, Richard (1967) *A Theory of Universals*, 2nd ed., Oxford: Clarendon Press.
2. Armstrong, D.M. (1989) *Universals: An Opinionated Introduction*. Boulder: Westview Press.
3. Armstrong, David (1978) *Universals and Scientific Realism, Vol. II. A Theory of Universals*, Cambridge: Cambridge University Press.
4. Campbell, K. (1990) *Abstract Particulars*. Oxford: Basil Blackwell Ltd.
5. Fales, Evan (1990) *Causation and Universals*. New York: Routledge.
6. Putnam, H. "On Properties", in Kim, J. and E. Sosa (1999) (eds) *Metaphysics, An Anthology*, Blackwell Publishers, pp 243-252
7. Quine, W.V. "Natural Kinds", in Kim, J. and E. Sosa (1999) (eds) *Metaphysics, An Anthology*, Blackwell Publishers, 1999, pp 223-242
8. Spade, P.V. (trans.) *Five Texts on the Mediaeval Problem of Universals*. Indianapolis: Hackett Publishing Co., 1994.

تعدادی از منابع مباحث بنیادین فلسفه علم از نظر فیلسوفان اسلامی

- ۱- ابن سینا، برهان شفاء، چاپ های گوناگون
- ۲- ابن سینا، رساله اقسام العلوم العقلیه، جزء تسع رسائل، چاپ امین هندی موسکی، مصر
- ۳- ابن سینا، رساله حدود، جزء تسع رسائل، چاپ امین هندی موسکی، مصر
- ۴- ابن سینا، طبیعیات شفا (فن سماع طبیعی، ترجمه محمد علی فروغی)
- ۵- محمد بن احمد بن یوسف کاتب خوارزمی، مفاتیح العلوم، ترجمه حسین خدیو جم
۴ اول، ۱۳۸۵
- ۶- افضل الدین محمد مرقی کاشانی، مصنفات، به تصحیح و اهتمام مجتبی مینوی و یحیی مهدوی، انتشارات خوارزمی، 1375
- ۷- رسائل اخوان الصفا، چاپ های گوناگون
- ۸- صدر، سید محمد باقر، مبانی منطقی استقراء، چاپ های گوناگون
- ۹- غزالی، ابوحامد، معیارالعلم، چاپ بیروت
- ۱۰- فارابی، احصاء العلوم، ترجمه حسین خدیو جم
- ۱۱- قطب الدین شیرازی، دره التاج، به کوشش و تصحیح محمد مشکوه، انتشارات حکمت، چاپ
- ۱۲- مشکوه الدینی، عبدالمحسن، تحقیق در حقیقت علم، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم با تجدید نظر، ۱۳۶۴
- ۱۳- نصر، سید حسین، نظر متفکران اسلامی در باره طبیعت، انتشارات دانشگاه تهران

تعدادی از منابع فلسفه منطق:

- 1- Crayling, A.C. (1982) *An Introduction to Philosophical Logic*, Sussex: Harvester Books.
- 2- Haack, Susan (1978) *Philosophy of Logics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- 3- Hughes, R.I .G. (ed.) (1993) *A philosophical Companion to First-Order Logics*, Indianapolis, IN: Hackett Publishing Co.
- 4- Jacquette, D.(ed) (2002) *Philosophy of Logic: An Anthology*, Oxford: Blackwell Publishers.
- 5- Kamp, H. and Rege, U. (1993) *From Discourse to Logic: Introduction to Model Theoretic Semantics of Natural Language, Formal Logic and Discourse Representation Theory*, Kluwer.
- 6- Sher, Gila (1991) *The Bounds of Logic*, Cambridge, MIT Press.

تعدادی از منابع فلسفه فیزیک (۱) و فلسفه فیزیک (۲):

1. Bell, J. (1987) *Speakable and Unspeakable in Quantum Mechanics*, Cambridge: Cambridge University Press.
2. Brown, H.R. and Harré, R. (1990) *Philosophical Foundations of Quantum Field Theory*, Oxford: Oxford University Press.
3. Butterfield, J. and Pagonis, C.(eds) (1999) *From Physics to Philosophy*, Cambridge University Press.
4. Callender, C. and Huggett, N. (eds) (2001) *Physics Meets Philosophy at the Planck Scale*, Cambridge University Press.
5. Sneed, J.d. (1971) *The Logical Structures of Mathematical Physics* Dordrecht, Rridel.
6. Torretti, Roberto (1999) *Philosophy of Physics*, Cambridge University Press.

تعدادی از منابع فلسفه ریاضیات (۱) و فلسفه ریاضیات (۲):

- 1- Benacerraf, P. and Putnam, H. (eds) (1964) *Philosophy of Mathematics: Selected Reading*, Cambridge University Press.
- 2- Kitcher, P. (1983) *The Nature of Mathematical Knowledge*, Oxford University Press.
- 3- Maddy, P.(1990) *Realism in Mathematics*, Oxford University Press.
- 4- Russel, B.A.W. (1903) *The Principles of Mathematics*, repr. London,1992
- 5- Wang, Hao (1974) *From Mathematics to Philosophy*, London: Routledge &Kegan Paul.
- 6- Webb, J. (1980) *Mechanism, Mentalism, and Metamathematics*, Dordrecht, Reidel.

تعدادی از منابع درس فلسفه علوم اجتماعی (۱) و فلسفه علوم اجتماعی (۲):

1. Benton, T. (1977) *Philosophical Foundations of Three Sociologies*, London: Routledge & Kegan Paul.
2. Bohman, J. (1991) *New Philosophy of Social Science*, Cambridge, Mass. MIT Press.
3. Fay, B. (1996) *Contemporary Philosophy of Social Science: a Multicultural Approach*, Oxford: Blackwell Publishers.
4. Gellner, E. (1973) *Cause and Meaning in The Social Sciences*, London: Routledge & Kegan Paul.
5. Kaufmann, F. (1944) *Methodology in the Social Sciences*, Oxford University Press.
6. Martin, M. and McIntyre, L.(eds) (1994) *Readings in the Philosophy of Social Science*, MIT Press.
7. Natanson, M. (ed.) (1963) *Philosophy of Social Sciences ,A Reader*, New york.

تعدادی از منابع تاریخ علوم ریاضی:

1. Btruik, D.J. (1948) *A. Concise History of Mathematics*, Dover Publications.
2. Devlin, K. e. (2000) *The Math Gene: How Mathematical Thinking Evolved and Why Numbers Are Like Gossip*, Basic Books.
3. Kline, M. (1990) *Mathematical Thought from Ancient to Modern Times*, Oxford University Press.
4. Mac Queen, J. (1984) *Numberology: Theory and Outline History of a Literary Mode*, Edinburgh University Press.

تعدادی از منابع منطق ریاضی:

1. Barwise, J. (ed.) (1977) *Handbook of Mathematical Logic*, Amsterdam, North Holland.
2. Church, A. (1950) *Introduction to Mathematical Logic*, vol. I, Princeton University Press.
3. Crossley, J. *et. al.* *What is Mathematical Logic?*
4. Heijenoort, J. van (1967) *From Frege to Godel*, Cambridge, Mass., Harvard University Press.
5. Shoenfield, J. R. (1967) *Mathematical Logic*, Reading, Mass. Addison Wesley.
6. Stoll, R.R. (1961) *Set Theory and Logic*, New york: Dover.

تعدادی از منابع ریاضیات جدید:

1. Dubbey, J. M. (1970) *Development of Modern Mathematics*, Butterworth.
2. Kramer, E. E. (1983) *The Nature and Growth of Modern Mathematics*, Princeton University Press.
3. Stewart, I. (1995) *Concepts of Modern Mathematics*.
4. Tannenbaum, P. and Arnold, R. (1995) *Excursions in Modern Mathematics*, Prentice- Hall.

تعدادی از منابع تاریخ علوم طبیعی:

1. Brush, S.G. (1988) *The History of Modern Science: a Guide to the Second Scientific Revolution, 1800-1950*, Iowa State University Press.
2. Gascoigne, R.M. (1987) *A Chronology of the History of Science, 1450-1900*, Garland Publishing.
3. Heilbron, John L. (ed.) (2003), *The Oxford companion to the history of modern science*, New York: Oxford University Press.
4. Herzenberg, Caroline L. (1986) *Women Scientists from Antiquity to the Present* Locust Hill Press ISBN 0-933951-01-9
5. Olby, R.C. (ed.) (1990) *Companion to the History of Modern Science*, Routledge.
6. *Physics of the 20th Century. History and Outlook*, Mir Publishers.
7. Saliba, George (1994), *A History of Arabic Astronomy: Planetary Theories During the Golden Age of Islam*, New York University Press, 254 & 256-257, ISBN 0814780237
8. *Spanish Journal of History of Natural Sciences and Technology*, ISSN: 1136-2049,
<http://www.ucm.es/info/antilia/revista>

تعدادی از منابع فلسفه شیمی:

1. Elkana, Y. (1974) *The Discovery of the Conservation of Energy*, Harvard University Press.
2. *International Journal of the Philosophy of Chemistry* (ISSN 1433-5158), Various Issues, <http://www.hyle.org>
3. Lavoisier, A.L. (1789) *The Elements of Chemistry*, translated into English by R. Kerr, London: Wm. Creech.
4. Prima, H. (1983) *Chemistry, Quantum Mechanics, and Reductionism*, New York: Springer-Verlag.

تعدادی از منابع فلسفه زیست‌شناسی:

1. Hull, David and Ruse, Michael (eds) (1998) *The Philosophy of Biology*, Oxford University Press.
2. Rasenberg (1985) *The Structure of Biological Science*.
3. Sober, Elliot (1990) *Philosophy of Biology*, Westview Press, 2nd edn.
4. Sterelny, K. and Giffiths, P. (1999) *Sex and Death, An Introduction to Philosophy of Biology*, University of Chicago Press.
5. Wolters, G. and Lennox, J. (eds) (1995) *Concepts, Theories, and Rationality in the Biological Sciences*.

تعدادی از منابع تاریخ علوم اجتماعی:

1. Coser, L. A. (1971) *Masters of Sociological Thought*, Harcourt Brace Jovanovich, Inc.
2. Good, J. (ed.) *History of Human Sciences*, University of Durham (all Issues. ISSN: 0952-6951).
3. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*. (Published Since 1965),
4. Porter, Theodore and Dorothy Ross (2003) *The Cambridge History of Science, Volume 7: The Modern Social Sciences*, Cambridge: Cambridge University Press.
5. Website of International Institute of Social History, <http://www.iisg.nl/index.php>

تعدادی از منابع فلسفه تاریخ:

1. Burk, P. (1996) *History and Theory*, Cambridge: Polity Press.
2. Cairns, G. (1963) *Philisophy of History*, London: Peter Owen Limited.
3. Dray, W.H. (1993) *Philosophy of History*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall.
4. Gorman, J.L. (1992) *Understanding History: An Introduction to Analytical Philosophy of History*, Canada: University of Ottawa Press.
5. Liogd, Ch. (1996) *The Structures of History*, Oxford: Basil Blackwell.
6. Stanford, M. (1998) *An Introduction to the Philosophy of History*, Oxford: Blackwell Publishers.

تعدادی از منابع فلسفه‌انسان‌شناسی:

1. Agassi, J. (1977) *Towards a Rational Philosophical Anthropology*, The Hague.
2. Bernard, H. (1988) *Research Methods in Cultural Anthropology*, Newbury Park, CA: Sage Publications.
3. Hollis, M. and Lukes, S. (eds) (1982) *Rationality and Relativism*, Cambridge, MA: MIT Press.
4. Jarvie, I. C. (1967) *The Revolution in Anthropology*, Chicago: Henry Regnery.
5. Layton, Robert (1998) *An Introduction to Theory in Anthropology*, Cambridge: Cambridge University Press
6. Turnur, Stephen P. and Mark W. Risjord (eds) (2006) *Philosophy of Anthropology and Sociology*, A Volume in the Handbook of the Philosophy of Science Series, North Holland

